

دولة إسرائيل
وزارة التربية والتعليم
السكرتارية التربوية
قسم اللغات

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף א שפות

עברית דבורה לדוברי ערבית

תוכנית מסגרת

יוני 2022

ממנוע נסח אַיַּ גַּזַּא מן المنهج الدراسي أو
تصويره أو تسجيله أو ترجمته أو تخزينه في
مخزن المعلومات.
حقوق الطبع محفوظة لوزارة التربية والتعليم,
يوليو/ تموز 2022

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם,
לאחסן במאגר מידע כל חלק שהוא מתוכנית
הלימודים.
כל הזכויות שמורות למשרד החינוך,
יולי 2022

ועדת התוכנית

ד"ר חוסאם דיאב, ממונה קידום הישגים לימודיים במגזר הערבי, אגף א חינוך ערבי
ד"ר האני מוסא, מפמ"ר עברית במגזר הערבי, אגף א שפות, המזכירות הפדגוגית
מר איאד מוהנא, מפמ"ר עברית במגזר הדרוזי, אגף א שפות, המזכירות הפדגוגית
ד"ר ציונה לוי, מפמ"ר אנגלית, אגף א שפות, המזכירות הפדגוגית
גב' אמירה חאיין, ממונה תוכנית החומש, חברה ערבית במזכירות הפדגוגית
ד"ר ליסה אמדור, יו"ר הוועדה, אוניברסיטת תל אביב
ד"ר נורית גנץ, אוניברסיטת חיפה והמכללה האקדמית גורדון
ד"ר רמה מנור, האוניברסיטה העברית והמכללה האקדמית בית ברל
גב' מדללה עזאם, מדריכה מרכזת להוראת אנגלית במגזר הדרוזי והצ'רקסי, מחוז צפון ותוכניות לאומיות

עורכת טקסט ולשון

ד"ר רמה מנור

תוכן עניינים

5.....	מבוא
7.....	התאמה ל"מסגרת התייחסות אירופית משותפת שפות : למידה, הוראה, הערכה" (מהא"ם)
8.....	המרכיבים של הפקה דבורה – פעילויות ואסטרטגיות
10.....	המרכיבים של אינטראקציה דבורה – פעילויות ואסטרטגיות
12.....	כשירויות לשון תקשורתיות ומרכיביהן
13.....	התקדמות לפי רצף בית הספר
14.....	סוף כיתה ב
19.....	סוף בית הספר היסודי
24.....	סוף חטיבת הביניים
30.....	סוף כיתות י"א/י"ב
36.....	מקורות
37.....	נספח : רצף התקדמות לימוד עברית דבורה : תיאורי ביצוע

מבוא

השפה העברית היא השפה הרשמית והרווחת בישראל. עבור החברה דוברת ערבית בארץ השפה העברית היא במעמד של שפה נוספת, הנלמדת במסגרת פורמלית כחלק מתוכנית הלימודים החל מבית הספר היסודי ועד סוף תקופת התיכון. כמו כן היא נרכשת במסגרות בלתי פורמליות, כגון במקומות עבודה ומחשיפה לתקשורת בהקשרים מגוונים של חיי היום-יום בישראל.

שליטה בשפה העברית היא בעלת חשיבות מכרעת עבור אזרחי ישראל דוברי הערבית, מפני שהיא עשויה להבטיח את השתלבותם במרקם החברתי, התרבותי והכלכלי בארץ. היא תנאי הכרחי לניעות חברתית ולהתערות בחברה בישראל בחיי היום-יום, במוסדות להשכלה גבוהה ששפת ההוראה בהם היא עברית ובשוק העבודה. שליטה בשפה העברית מהווה גורם משמעותי בחיבורו של הצעיר הערבי לעולם המודרני, התופס את ישראל כמדינה מודרנית בעלת טכנולוגיה מתקדמת. כמו כן היא מאפשרת לדוברי הערבית להשתתף בחברה דוברת עברית, להביע את דעותיהם ואת שאיפותיהם ולפעול בדומה לאלה ששפת אימם היא השפה המרכזית במדינה (שוהמי, 2014). שליטה בשפה העברית הדבורה חיונית אף ליצירת דיאלוג בין שתי התרבויות – היהודית והערבית.

שליטה נמוכה בשפה העברית היא חסם מרכזי להשתלבותם של דוברי ערבית בתעסוקה (מרום, 2014), באקדמיה ובחברה (מנור, 2016). מחקרים רבים בעולם הראו קשר חיובי בין שליטה בשפת הרוב לבין הגעה להישגים אקדמיים, כלכליים, מקצועיים ולרווחה נפשית (טננבאום, 2014).

המסמך שלפנינו "עברית דבורה לדוברי ערבית – תוכנית מסגרת" מבוסס על מסמך "מסגרת התייחסות אירופית משותפת שפות: למידה, הוראה, הערכה" (CEFR, 2020). המסמך שלפנינו מתמקד ברכישת פעילויות של הפקה דבורה בעברית, באינטראקציה דבורה, ביכולות לשוניות תקשורתיות, במיומנויות ובאסטרטגיות בשפה העברית לצורך הבעה בעל פה. הנחת העבודה היא שהשליטה בדיבור ברמה התקשורתית מקדימה את השליטה באופנויות האחרות כמו קריאה וכתובה ומקדמת את תהליך הרכישה של השפה העברית אצל דוברי ערבית ביתר שאת. תשתית לשון עשירה בשפה הדבורה היא הבסיס המיטבי לרכישת כישורי אוריינות במובן הרחב (בלום-קולקה, 2008).

מטרת העל של מסמך זה היא פיתוח מיומנויות שפה דבורה הכוללות אינטראקציה של שיחה ותקשורת בעברית בנסיבות שיח מגוונות: חברתיות ורשמיות וכאלו המכוונות למטרות שונות בערוצי תקשורת מגוונים: תקשורת בין אישית, תקשורת המונים, שיחה ודיון המתקיימים פנים אל פנים או במדיה האלקטרונית.

המסמך מציג באופן הדרגתי את רכישת המיומנויות והאסטרטגיות הלשוניות-תקשורתיות בשפה העברית הדבורה החל משלב ההפקה הראשונית שבה הלומדים משתמשים במבעים מוכרים ובתבניות לשון קבועות ועד להפקה עצמאית שבה הלומדים מסוגלים להשתמש בשפה העברית הדבורה באופן עצמאי ובלתי מתוכנן מתוך מודעות לבחירות הלשוניות שהשפה מאפשרת למשתמשים בה, בחירות הנגזרות מהעדפות חברתיות ותרבותיות. כמו כן המסמך מתייחס לשגיאות ולטעויות העשויות ללוות את הלומד בתחום הפרגמטיקה

ובתחום הדקדוק ולרלוונטיות שבלמידה לעולמם האישי, הרגשי והחברתי של התלמידים רוכשי העברית הדבורה.

התאמה ל"מסגרת התייחסות אירופית משותפת שפות : למידה, הוראה, הערכה" (מהא"ס)

הפרסום הכלל-אירופי המכונה "מסגרת התייחסות אירופית משותפת שפות : למידה, הוראה, הערכה" ראה אור לראשונה בשנת 2001 והוא עוסק בהוראה ובלמידה של שפות זרות. הוא ידוע בעולם בכינויו ה-CEFR. מאז פרסומו הוא אומץ ביותר מ-120 מדינות ותורגם למעל 40 שפות, כולל עברית (מאליי 2016) וערבית. למעשה הוא הפך ל"שפה משותפת" בכל הקשור להתקדמות בלימוד שפה זרה או שנייה. גרסה מעודכנת ומורחבת של ה-CEFR פורסמה בשנת 2020.

הגישה של ה-CEFR להוראת שפה היא **מכוונת-פעולה (action-oriented)**, דהיינו התקשורת נתפסת כפעילות חברתית שמטרתה לבצע משימות ספציפיות. הלומד נתפס כמשתתף פעיל בתהליך הלמידה, והלמידה מתבצעת תוך ביצוען של משימות משמעותיות בהקשרים חברתיים של "חיים אמיתיים". התוכנית מגדירה את השימוש בשפה בצורה של **תיאורי ביצוע (can-do descriptors)**. אלה מתארים מה הלומד מסוגל לעשות בשפה במצבים מגוונים ולמטרות שונות. בכך הם מנוסחים במונחים אופרטיביים וחיוביים בכל רמות הביצוע ברצף של התפתחות והתקדמות ברכישת שפה. במסגרת לימוד שפה בבית ספר, למורים יש חופש פדגוגי, והם מוזמנים לנצל את היכולות המקצועיות שלהם וללמד באופן המתאים להקשרים ספציפיים.

בתוכנית המסגרת של עברית דבורה לדוברי ערבית יש שלושה מרכיבים משולבים : פעילויות שפה, אסטרטגיות ויכולות תקשורתיות לשוניות. להלן הסבר קצר של כל אחד מהם.

פעילויות שפה

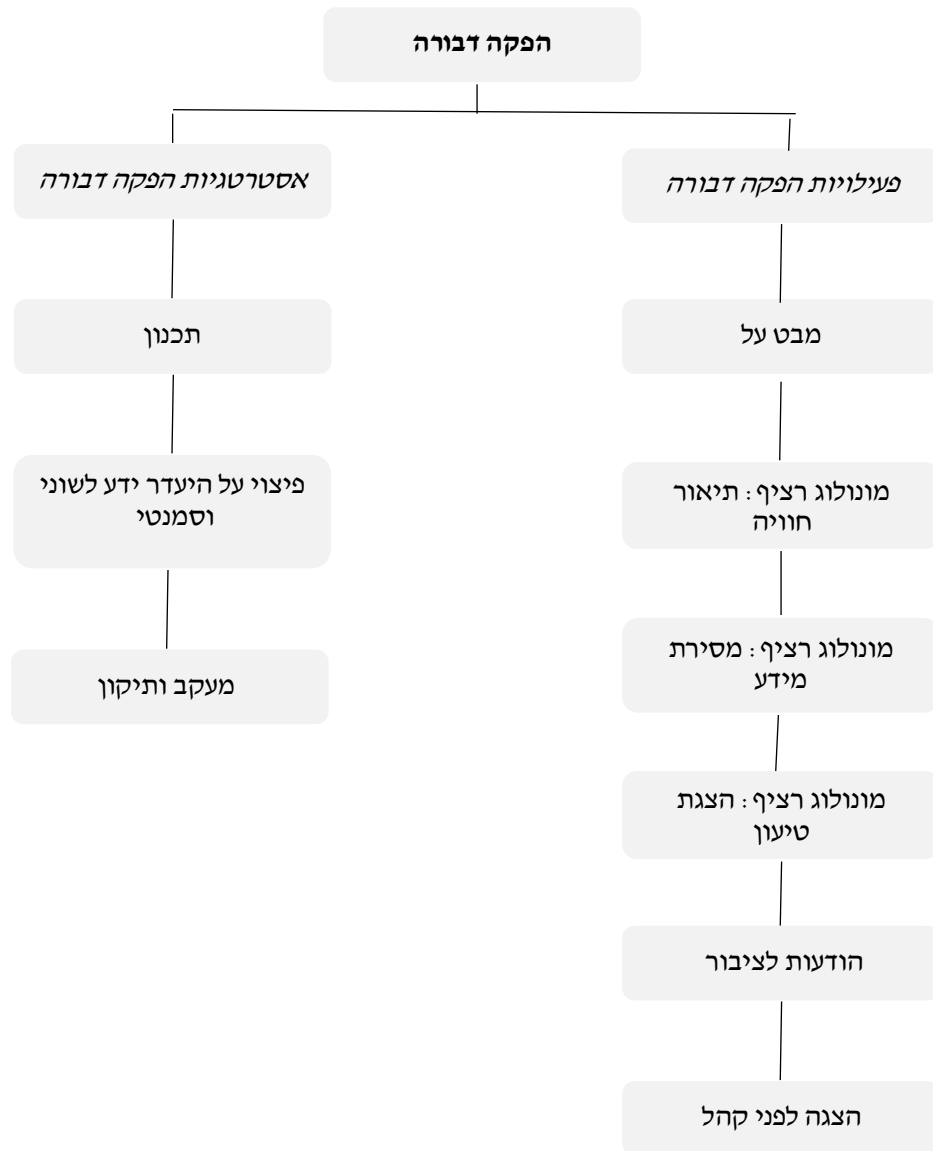
פעילויות שפה הן פעילויות הכרוכות בהפעלה של כשירות הלשון התקשורתית של אדם בתחום מסוים בעולם אמיתי. ב-CEFR פעילויות השפה כוללות ארבעה סוגי פעילות : קליטה (reception), הפקה (production), אינטראקציה (interaction) ותיווך (mediation). התוכנית הנוכחית מציגה פעילויות של הפקה ואינטראקציה בלבד בהקשר של שפה דבורה. משתמשי השפה מפיקים טקסט דבור הנקלט על-ידי מאזין אחד או יותר. פעילות של הפקה דבורה מתייחסת ל"תור ארוך" של דיבור, דיבור רציף של הדובר הכולל הצגת רעיון שלם בלא הפרעות על ידי מאזין או קהל מאזינים, החל מתיאור קצר או אנקדוטות ועד לפרזנטציה ארוכה ופורמלית. הדובר פונה למאזין אחד או קהל מאזינים ויש מעט אינטראקציה ביניהם. פעילות של אינטראקציה דבורה מתייחסת להשתתפות של שני דוברים או יותר באינטראקציה חברתית, לימודית ומוסדית. באינטראקציה יש חילופי תור בין הדוברים והם מערבים קליטה (הבנת בן השיח) והפקה (דיבור).

אסטרטגיות

אסטרטגיה היא כל ציר פעילות מאורגן, תכליתי ומוסדר שהאדם בוחר בה כדי לבצע משימה שהוא מציב לעצמו או שמציבים לפניו. דוגמאות לאסטרטגיות הן תכנון הדיבור, מעקב אחר הביצוע ותיקון בזמן אמת ובעת הצורך. בשני הפרקים הבאים יוצגו הפעילויות והאסטרטגיות של הפקה ושל אינטראקציה.

המרכיבים של הפקה דבורה – פעילויות ואסטרטגיות

להלן תרשים המציג את המרכיבים של הפקה דבורה: פעילויות ואסטרטגיות ובהמשך הסבר על מרכיבים אלה.

מבט על

מבט על מאגד את כלל המרכיבים של הפקה דבורה ומתאר באופן כללי את ביצועי הלומדים.

מונולוג רציף: תיאור חוויה

מרכיב זה מתייחס לנרטיב ולתיאור: החל ממידע יום יומי פשוט דרך תיאור תוכניות, הרגלים ופעילויות שבוצעו בעבר וכלה בתיאורים מפורטים בנושאים מורכבים.

מונולוג רציף: מסירת מידע

מרכיב זה מתייחס למסירת מידע והסברו למאזין ב"תור ארוך". מתייחס לסוג המידע ולדרגת הדיוק החל ממידע פשוט וקונקרטי וכלה במידע מורכב ובדיוק מירבי.

מונולוג רציף: הצגת טיעון

מרכיב זה מתייחס ליכולת להציג טיעון. מתייחס לנושאים ולאופן בניית הטעון החל מהבעת הסכמה או אי הסכמה, דרך טיעון בנושאים מוכרים וכלה בהצגת טיעון מבוסס בנושאים מגוונים.

הודעות לציבור

מרכיב זה מתייחס למסירת מידע פורמלי כמו הודעה לגבי זמן הגעת רכבת.

הצגה לפני קהל

מרכיב זה מתייחס להצגה של פרזנטציה או של נאום באירוע ציבורי שהוכנו מראש, החל מהצגה קצרה ומתוכננת בנושאים מוכרים וכלה בפרזנטציה מובנית היטב בנושאים מורכבים. מתייחס גם למתן תשובות לשאלות הנשאלות בזמן ההצגה ולאחריה.

המרכיבים של אינטראקציה דבורה – פעילויות ואסטרטגיות

להלן תרשים המציג את המרכיבים של אינטראקציה דבורה: פעילויות ואסטרטגיות ובהמשך הסבר על מרכיבים אלה.

הסבר על מרכיבי הפעילויות של אינטראקציה דבורה

מבט על

מבט על מאגד את כלל המרכיבים של אינטראקציה דבורה ומתאר באופן כללי את ביצועי הלומדים.

הבנת בן השיח

מרכיב זה מתייחס להבנת בן השיח שאיתו מתקיימת אינטראקציה ישירה בנושאים שונים.
הנושאים: החל מנושאים פשוטים ומוכרים וכלה בנושאים מורכבים.
אופן הדיבור: החל מדיבור איטי ומתחשב של בן השיח וכלה בדיבור בקצב טבעי וללא התחשבות בנמען.

שיחה

מרכיב זה מתייחס לשיחה שיש לה בעיקר תפקיד חברתי: בניית מערכת יחסים בין-אישית.
הסביבה: החל משיחה המתקיימת בסביבה מוכרת וכלה בסביבות מוכרות פחות.
הנושאים: החל מנושאים יום יומיים וכלה בנושאים מורכבים.

דיונים פורמליים

מרכיב זה מתייחס לדיונים פורמליים, אקדמיים ומקצועיים.
סוג הדיון והנושאים: החל מחילופי דברים הנוגעים לנושאים מעשיים ואקטואליים וכלה בדיון אקדמי בנושאים מופשטים על סוגיות מוכרות ושאינן מוכרות.
מעקב אחר הדיון: החל מהצורך בחזרות והבהרות וכלה במעקב שוטף.
תרומה לדיון: החל מהצורך להתכונן מראש וכלה בהבנת המשתתפים וביכולת להגיב לדבריהם באופן שוטף וענייני.

שיתוף פעולה מכוון מטרה

מרכיב זה מתייחס לשיתוף פעולה מכוון מטרה בין משתתפי האינטראקציה כדי להשיג מטרה כלשהי.
מעקב אחר השיחה: החל מהבנת הוראות פשוטות וכלה בהבנת הוראות מפורטות באופן מהימן.
תרומה לביצוע המשימה: החל ממסירת דברים וכלה בארגון מהלך ביצוע המשימה כולה.

קבלת מוצרים ושירותים

מרכיב זה מתייחס לקבלת מוצרים ושירותים במצבים שונים ומגוונים.

חילופי מידע

מרכיב זה מתייחס לחילופי מידע החל ממידע עובדתי פשוט וכלה במידע מורכב ומופשט.

מראיין ומרואיין

מרכיב זה מתייחס לתפקידים הייחודיים של המראיין ושל המרואיין במצבים שונים, כגון בעת ביקור אצל רופא ומתן תשובות לשאלותיו ובעת ריאיון קבלה לעבודה.

תקשורת דיגיטלית

מרכיב זה מתייחס לשימוש בטלפונים וביישומונים אינטרנטיים לתקשורת דבורה. החל מחילופי דברים מצומצמים וכלה בחילופי דברים ממושכים.
גיוון המידע: החל ממסרים שגרתיים וכלה במגוון תכנים ונושאים למטרות מקצועיות ואישיות.

כשירות לשון תקשורתיות ומרכיביו

כשירות לשון תקשורתיות הן כשירות ספציפיות הקשורות לשפה, והן כוללות:

בקיאות לשונית

כוללת את המרכיבים שלהלן:

- כשירות לקסיקלית
- כשירות דקדוקית
- כשירות פונולוגית
- כשירות הגייתית

כשירות סוציו-לשונית

מתייחסת לידע ולמיומנות הדרושים להתמודדות עם המימד החברתי של השימוש בשפה, למשל מוסכמות נימוס והבדלי משלב.

כשירות פרגמטיות

עוסקות בידע של הלומדים בנוגע לעקרונות שלפיהם המסרים מאורגנים.

התקדמות לפי רצף בית הספר

'עברית דבורה לדוברי ערבית - תוכנית המסגרת' מפרטת את הביצועים הנדרשים בסוף כל אחת מארבע רמות בית ספר: סוף כיתה ב, סוף בית הספר היסודי, סוף חטיבת הביניים, סוף כיתה י"א/י"ב. בכל אחת מן הרמות מוצגים תיאורי ביצוע של פעילויות ואסטרטגיות של הפקה דבורה וכן פעילויות ואסטרטגיות של אינטראקציה דבורה. כמו-כן בכל אחת מן הרמות מוצגות כשירויות לשון תקשורתיות מתאימות.

סוף כיתה ב

פעילויות של הפקה דבורה

הפקה דבורה: מבט על
מסוגלים לתאר חווייה באמצעות שמות תואר בסיסיים. מסוגלים למסור מידע עובדתי על עצמם באמצעות שימוש באוצר מילים ובדקדוק המתאים לרמתם.
מונולוג רציף: תיאור חווייה
מסוגלים לתאר את עצמם (שם, גיל, מקום מגורים), באמצעות שימוש במילים פשוטות ובמבנים נוסחאיים. יש אפשרות להתכונן מראש. מסוגלים להביע רגשות והרגשות באמצעות שמות תואר פשוטים כמו 'שמח', 'עייף', בליווי שפת גוף.
מונולוג רציף: מסירת מידע
אין תיאורי ביצוע
מונולוג רציף: הצגת טיעון
אין תיאורי ביצוע
מסירת הודעות לציבור
אין תיאורי ביצוע
דיבור בפני קהל
אין תיאורי ביצוע

אסטרטגיות של הפקה דבורה

תכנון
אין תיאורי ביצוע
פיצוי על היעדר ידע לשוני וסמנטי
מסוגלים להצביע על דבר מה ולשאול מהו
מעקב ותיקון
אין תיאורי ביצוע

פעילויות של אינטראקציה דבורה

אינטראקציה דבורה: מבט על
מסוגלים לשאול שאלות ולענות על שאלות המתייחסות לעצמם ולשגרות יום יומיות באמצעות שימוש במבעים נוסחתיים והסתמכות על מחוות כדי להבהיר את המידע.
<i>הבנת בן השיח</i>
מסוגלים להבין שאלות פשוטות הנוגעות אליהם באופן ישיר (למשל, שם, גיל, כתובת). מסוגלים להבין מידע אישי פשוט (למשל, שם, גיל, מקום מגורים) המוצג על ידי אחרים. מסוגלים להבין מילים בסיסיות בנושאים מצומצמים (למשל, צבעים, בעלי חיים, ימות השבוע).
<i>שיחה (חברתית/מוסדית)</i>
מסוגלים להשתמש במילים וביטויים כמו 'כן', 'לא', 'סליחה', 'בבקשה', 'תודה', 'לא תודה'. מסוגלים לזהות מילות ברכה פשוטות בעת מפגש ובעת פרידה (למשל, 'שלום', 'בוקר טוב', 'להתראות').
<i>דיון פורמלי</i>
אין תיאורי ביצוע
<i>שיתוף פעולה מכוון מטרה</i>
אין תיאורי ביצוע
<i>קבלת מוצרים ושירותים</i>
אין תיאורי ביצוע
<i>חילופי מידע</i>
מסוגלים לשאול שאלות פשוטות לקבלת מידע, למשל, 'מה זה?' 'איך קוראים לך?' 'איזה יום היום?' ולהבין תשובות הכוללות מילה אחת או שתיים.
<i>לראיין ולהתראיין</i>
אין תיאורי ביצוע
<i>תקשורת דיגיטלית</i>
אין תיאורי ביצוע

אסטרטגיות של אינטראקציה דבורה

לקיחת תור
אין תיאורי ביצוע
שיתוף פעולה
אין תיאורי ביצוע
בקשת הבהרה
אין תיאורי ביצוע

כשירות לשון תקשורתיות

בקיאות לשונית
טווח אוצר מילים
משתמשים באוצר מילים בסיסי הקשור למצבים קונקרטיים.
דיוק בדקדוק
אין תיאורי ביצוע
בקיאות פונולוגית
הגייה (עיצורים ותנועות)
מסוגלים להפיק צלילים של מילים שנאמרו ולחזור עליהם.
הטעמה והנגנה (מאפיינים פרוסודיים)
מסוגלים לחקות את ההטעמה וההנגנה של מילים שנאמרו.
התאמה סוציולינגוויסטית (חברתית-לשונית)
אין תיאורי ביצוע
יכולות פרגמטיות
גמישות
אין תיאורי ביצוע
לקיחת תור
אין תיאורי ביצוע
התפתחות תימטית/מבנה רטורי
אין תיאורי ביצוע
לכידות וקישוריות
אין תיאורי ביצוע
שטף
אין תיאורי ביצוע

סוף בית הספר היסודי

פעילויות של הפקה דבורה

הפקה דבורה: מבט על
מסוגלים לתאר חוויה בנושא הקרוב לעולמם באמצעות שמות תואר מגוונים. מסוגלים למסור מידע עובדתי על אודות אנשים, מקומות ופעולות שגרתיות מחיי היום-יום באמצעות שימוש באוצר מילים ודקדוק המתאים לרמתם. מסוגלים להביע הסכמה או אי הסכמה בנושא הקרוב לעולמם ולנמקה.
מונולוג רציף: תיאור חוויה
מסוגלים לתאר את עצמם בהרחבה, לתאר את בני משפחתם ולתאר תחביבים, דברים שאוהבים ולא אוהבים באמצעות משפטים פשוטים. מסוגלים לתאר פעולות שגרתיות מחיי היום-יום שלהם באמצעות משפטים פשוטים. מסוגלים לתאר חפצים ולהשוות ביניהם.
מונולוג רציף: מסירת מידע
מסוגלים לענות על שאלות פשוטות על אודות משפחה וחברים באמצעות מילים בודדות, צירופי מילים ומשפטים. מסוגלים לבטא את העדפותיהם בנושאים הקרובים לעולמם באמצעות משפטים. מסוגלים לתאר מראה חיצוני של אדם, דמות, בעל חיים, צמחים, חפצים וכדומה במשפטים. מסוגלים לדווח על מזג האוויר. מסוגלים להסיק מסקנות פשוטות על אודות אנשים בתמונות (למשל, 'הוא שמח') באמצעות מילים בודדות, צירופי מילים ומשפטים. מסוגלים למסור שם מקצוע של אדם ולתארו באמצעות משפטים. מסוגלים לתאר חפץ או תמונה באמצעות שימוש במילים בודדות, בצירופי מילים ובמשפטים כאשר הם מראים את הפריט לאחרים. מסוגלים לתאר את מיקומם של חפצים או אנשים.
מונולוג רציף: הצגת טיעון
מסוגלים להביע הסכמה או אי הסכמה בנושא כלשהו ולנמקה בקצרה באמצעות תבניות לשון. יש אפשרות להתכונן מראש.
מסירת הודעות לציבור
מסוגלים למסור הודעות קצרות וברורות לציבור לאחר שחזרו עליהן ותרגלו אותן.
דיבור בפני קהל
מסוגלים למסור מידע קצר לקהל, למשל, להציג את המשתתפים במשחק תפקידים.

אסטרטגיות של הפקה דבורה

תכנון
מסוגלים לתכנן אפשרויות דרכי הבעה לפי הרפרטואר הלשוני והסמנטי שלהם ולתרגל אותן.
פיצוי על היעדר ידע לשוני וסמנטי
מסוגלים להשתמש במחוות גוף כדי להמחיש מילים פשוטות להבעת צורך אישי.
מעקב ותיקון
אין תיאורי ביצוע

פעילויות של אינטראקציה דבורה

אינטראקציה דבורה: מבט על
מסוגלים להשתתף באינטראקציות מוגבלות (מבחינת לקיחת תור והיקף) כאשר התקשורת מערבת חזרות בקצב איטי וניסוח מחדש.
הבנת בן השיח
מסוגלים להבין משפטים פשוטים של בן השיח שמטרתם למלא צרכים יום יומיים ומוחשיים הנמסרים באופן ישיר. מסוגלים להבין הוראות והנחיות קצרות המופנות אליהם באופן ברור, ולמלא אותן.
שיחה (חברתית/מוסדית)
מסוגלים להציג אנשים ולהשתמש בביטויים המתאימים בעת מפגש ובעת פרידה. מסוגלים לשאול לשלומם של אנשים. מסוגלים להגיב לידיעות ולאירועים אישיים. מסוגלים להזמין לאירועים ולהגיב להזמנה, להציע הצעות ולהשיב עליהן, לתת מחמאות ולהגיב עליהן, להתנצל ולקבל התנצלות. מסוגלים להשתתף בשיחה בנושאים שונים, כגון: ספורט, מזון ולבטא את העדפותיהם בנושאים אלה. מסוגלים להשתתף בשיחה שבה התכנים הם בעיקר מידעיים.
דיון פרמלי
אין תיאורי ביצוע
שיתוף פעולה מכוון מטרה
מסוגלים לפעול לפי הוראות קצרות וממוקדות המתייחסות למשל, לזמן, למקום ולכמות. מסוגלים לבקש מאנשים דברים ולתת לאנשים דברים, למשל להכין את ההזמנות למסיבה, למסור את קוביית המשחק.
קבלת מוצרים ושירותים
מסוגלים לבצע קניות פשוטות תוך כדי ציון מבוקשם ושאלת שאלות, למשל, בעניין המחיר. מסוגלים לברר מחיר של מוצרים/שירותים (למשל, כרטיסים לקולנוע).
חילופי מידע
מסוגלים לשאול שאלות ולהשיב על שאלות בהקשר לעניינים המתייחסים אליהם ולצרכים מידעיים לשם קבלת מידע ומסירתו.
לראיין ולהתראיין
מסוגלים להשיב על שאלות ישירות ופשוטות על אודות פרטים אישיים במסגרת ראיין. מסוגלים לתאר את הבעיה שלשמה פונים אל המומחה למשל, רופא, ולהשיב לשאלותיו למשל 'מה כואב לך?', אפשר באמצעות שימוש בשפת גוף.
תקשורת דיגיטלית
אין תיאורי ביצוע

אסטרטגיות של אינטראקציה דבורה

לקיחת תור
אין תיאורי ביצוע
שיתוף פעולה
אין תיאורי ביצוע
בקשת הבהרה
מסוגלים לסמן באמצעות מילים פשוטות, אינטונאציה ומחוות גוף שלא הבינו את הנאמר.

כשירויות לשון תקשורתיות

בקיאות לשונית
<i>טווח אוצר מילים</i>
משתמשים באוצר מילים מספיק להביע צרכים תקשורתיים בסיסיים. משתמשים באוצר מילים מספיק לקבל מענה לצרכים בסיסיים.
<i>דיוק בדקדוק</i>
משתמשים במבנים לשוניים פשוטים (במישור התחבירי ובמישור המורפולוגי).
בקיאות פונולוגית
<i>הגייה (עיצורים ותנועות)</i>
מסוגלים להגות מילים באופן מובן בנושאים יום יומיים ומוכרים. ייתכנו אי דיוקים בהגייה (כגון חילופי ב/פ, ג/ק).
<i>הטעמה והנגנה (מאפיינים פרוסודיים)</i>
מסוגלים להשתמש בהטעמה ובהנגנה של מילים, צירופי מילים ומשפטים בהתאם להקשר ובאופן מובן.
<i>התאמה סוציולינגוויסטית (חברתית-לשונית)</i>
מסוגלים לנהל מפגשים חברתיים ולהשתמש בשפה מנומסת. מסוגלים להזמין, להציע, לבקש סליחה ולהגיב להזמנות, הצעות, התנצלויות וכדומה.
יכולות פרגמטיות
<i>גמישות</i>
<i>אין תיאורי ביצוע</i>
<i>לקיחת תור</i>
<i>אין תיאורי ביצוע</i>
<i>התפתחות תימטית/מבנה רטורי</i>
מסוגלים לספר סיפור או לתאר דבר מה בנקודות.
<i>לכידות וקישוריות</i>
מסוגלים לקשר בין מילים ובין משפטים באמצעות שימוש במילות קישור בסיסיות (למשל, ו"ו חיבור, אבל, לכן).
<i>שטף</i>
מסוגלים להפיק מבעים מוכרים, לעיתים להשהות את הדיבור כדי לחפש מילים מתאימות וכדי להגות מילים מוכרות פחות.

סוף חטיבת הביניים

פעילויות של הפקה דבורה

הפקה דבורה : מבט על
מסוגלים לתאר בהרחבה חוויות אישיות ואירועים. מסוגלים להפיק טקסט עיוני דבור קצר במגוון סוגות (כגון : דיווח, השוואה, הוראות) מסוגלים להפיק טקסט טיעון דבור על כל רכיביו : טענה, נימוק, טענת נגד, הפרכה/קבלה חלקית, מסקנה/המלצה.
מונולוג רציף : תיאור חוויה
מסוגלים לתאר בהרחבה חוויות אישיות ואירועים (למשל, טיול, מסיבה, אירוע ספורט, יום שיא), אנשים, שגרות יום יומיות, דברים שאוהבים ולא אוהבים באמצעות שימוש במשפטים מלאים. מסוגלים לספר סיפור במבנה עלילתי שלם. מסוגלים להסיק מסקנות על סמך השוואה.
מונולוג רציף : מסירת מידע
מסוגלים לתת הוראות פשוטות לחברים בכיתה כדי לבצע משימה. מסוגלים לנסח בקשות פשוטות כדי להשיג או לעשות דבר מה לשם ביצוע פעילויות יום-יומיות וכיתתיות. מסוגלים לתת הוראות/הנחיות כיצד להגיע ממקום למקום, באמצעות משפטים קצרים, למשל, 'פנה ימינה', 'סע ישר' בתוספת מילים לציון סדר פעולות כמו 'ראשון', 'לאחר מכן'. מסוגלים לדווח על אירועים חדשותיים לאחר הכנה מקדמת.
מונולוג רציף : הצגת טיעון
מסוגלים להביע את דעותיהם בנושאים הקשורים לחיי יום-יום ולנמקן. מסוגלים להציג טענה ולנמקה באופן קוהרנטי, מובנה ולוגי. יש אפשרות להתכונן מראש. מסוגלים להביע הסכמה או אי הסכמה לעמדתו של אחר, לנמק ולהצדיק את דעתו.
מסירת הודעות לציבור
מסוגלים להודיע הודעות קצרות לידיעת הציבור לגבי התרחשות (למשל, רכבת נכנסת לתחנה, ביטול שיעור). למרות בעיות אפשריות בשטף ובאינטונציה ניתן להבין את ההודעה.
דיבור בפני קהל
מסוגלים להציג פרזנטציה קצרה שהתכוננו אליה מראש בנושאים מגוונים. מסוגלים להשיב על שאלות פשוטות בזמן הצגת הפרזנטציה או לאחריה.

אסטרטגיות של הפקה דבורה

<i>תכנון</i>
מסוגלים לתכנן ולשקול אפשרויות הבעה שונות על סמך הרפרטואר הלשוני והסמנטי שלהם בהתאם למטרה ולסוגה.
<i>פיצוי על היעדר ידע לשוני וסמנטי</i>
מסוגלים להשתמש במילה משדה סמנטי קרוב למושג שברצונם להביע ולבקש מילה מדויקת יותר.
<i>מעקב ותיקון</i>
מסוגלים לבקש אישור על שימוש נכון בשפה (רפרטואר לשוני וסמנטי). מסוגלים להתחיל מחדש תוך שימוש בדרך מבע אחרת כאשר התקשורת נכשלת.

פעילויות של אינטראקציה דבורה

אינטראקציה דבורה: מבט על
מסוגלים לעקוב אחר הדיבור של בן השיח. במידת הצורך יבקשו מבן השיח לחזור על מילה או על כמה מילים.
הבנת בן השיח
מסוגלים להבין דיבור טבעי של בן השיח בנושאים מוכרים. מסוגלים להבין את בן השיח באופן המאפשר חילופי דברים ביניהם. במידת הצורך יוכלו לבקש מבן השיח לחזור על דבריו או לנסח אותם מחדש.
שיחה (חברתית/מוסדית)
מסוגלים להשתתף בשיחה בנושאים מוכרים ללא הכנה מראש. מסוגלים לנהל שיחה גם אם השיחה אינה קולחת. מסוגלים להביע רגשות כמו הפתעה, שמחה, עצב, עניין או חוסר עניין ולהגיב עליהם. מסוגלים לברר את נקודות המבט ואת הדעות של בן השיח בנושאים המעניינים אותם ולהגיב עליהן בנימוס. מסוגלים להבהיר את דעותיהם ואת תגובותיהם לפתרון בעיות או לפתרון שאלות יישומיות כך שבן השיח יבין (למשל, 'לאן ללכת?', 'מה לעשות?', 'כיצד לארגן אירוע?'). מסוגלים להשוות בין חלופות כאשר דנים בשאלות כמו 'מה לעשות?', 'לאן ללכת?', 'מי או מה לבחור?'. דין פרמלי
מסוגלים להשתתף באופן פעיל בדיון בנושאים מוכרים שיש בהם חילופי מידע עובדתי או דיון בפתרון בעיות מעשיות. מסוגלים לעקוב אחר הצגת טיעון ואחר מהלך דיון בנושאים מוכרים. במידת הצורך ניתנת הזדמנות להבהרה.
שיתוף פעולה מכוון מטרה
מסוגלים לבצע מטלות שגרתיות פשוטות בשיתוף פעולה עם בן השיח. במידת הצורך יש לבקש מבן השיח לחזור על דבריו או לנסח אותם מחדש. מסוגלים לשוחח עם בן השיח על המשך המטלה תוך כדי ביצועה, למשל, לדון בשלבים הבאים, להציע הצעות ולהגיב להצעות.
קבלת מוצרים ושירותים
מסוגלים לקיים אינטראקציה במצבים יום יומיים כדי להשיג מוצרים ושירותים. מסוגלים לבקש הסבר לגבי הבדל בין שני מוצרים או יותר המשרתים את אותה מטרה כדי לקבל החלטה. במידת הצורך יש לשאול שאלות. מסוגלים להביע תלונה. מסוגלים להביע שביעות רצון.
חילופי מידע
מסוגלים לברר מידע עובדתי ובסיסי ולהעבירו הלאה. מסוגלים לשאול שאלות ולהשיב על שאלות על אודות הרגלים, שגרות, פעילויות בשעות הפנאי ופעילויות שנעשו בעבר.

<p>מסוגלים לתאר את הבעיה שלשמה הם פונים אל בעל מקצוע/מומחה למשל, רופא, ולהשיב לשאלותיו למשל 'מה כואב לך?!</p>
<p><i>מראיין ומרואיין</i></p>
<p>מסוגלים לשאול שאלות ולהשיב על שאלות בעניין תוכניות וכוונות במסגרת ריאיון. מסוגלים לספק מידע קונקרטי הנדרש בריאיון.</p>
<p><i>תקשורת דיגיטלית</i></p>
<p>מסוגלים להשתתף בשיחת טלפון או בשיחה מקוונת בזמן אמת עם אדם מוכר בנושא שתוכנו ידוע (למשל, זמני הגעה, תכנון מפגש). יש לבקש הבהרה במידת הצורך. מסוגלים להבין הודעה טלפונית או הודעה מקוונת (למשל, 'החוג מבוטל היום') ולאשר את פרטי ההודעה.</p>

אסטרטגיות של אינטראקציה דבורה

<i>לקיחת תור</i>
מסוגלים להשתמש בטכניקות פשוטות כדי לפתוח, לקדם ולסיים שיחה פשוטה פנים-אל-פנים.
<i>שיתוף פעולה</i>
מסוגלים להראות שהם עוקבים אחר השיחה (למשל, באמצעות הנהון, אמירת 'כן').
<i>בקשת הבהרה</i>
מסוגלים לבקש לחזור על הנאמר כאשר אינם מבינים. מסוגלים לבקש הבהרה לגבי מילות מפתח או ביטויים שאינם מבינים.

כשירות לשון תקשורת

בקיאות לשונית
<i>טווח אוצר מילים</i>
משתמשים באוצר מילים מספיק כדי להביע את עצמם ברוב הנושאים הקשורים לחיי יום-יום כמו משפחה, תחביבים, תחומי עניין ואקטואליה. במידת הצורך משתמשים בחלופות למילים ספציפיות. משתמשים ברפורטואר של אוצר מילים רחב המאפשר לדון בנושאים מוכרים.
<i>דיוק בדקדוק</i>
משתמשים נכון במבנים לשוניים (במישור התחבירי ובמישור המורפולוגי). ייתכנו שגיאות בסיסיות החוזרות על עצמן או שגיאות שמקורן בהשפעת הערבית, למרות זאת דבריהם ברורים.
בקיאות פונולוגית
<i>הגייה (עיצורים ותנועות)</i>
מסוגלים להגות מילים באופן מובן ומדויק, ייתכנו אי דיוקים במילים ובמבנים לא מוכרים (למשל, משקלי השם והפועל).
<i>הטעמה והנגנה (מאפיינים פרוסודיים)</i>
מסוגלים להשתמש בהטעמה ובהנגנה של אוצר מילים רחב, צירופי מילים ומשפטים בהתאם להקשר ובאופן מדויק.
<i>התאמה סוציולינגוויסטית (חברתית-לשונית)</i>
מודעים להבדלים משמעותיים של מנהגים, עמדות, ערכים ואמונות של קהילות ותרבויות שונות ומזהים סימנים להבדלים אלה.
יכולות פרגמטיות
<i>גמישות</i>
מסוגלים להשתמש במגוון מבעים באופן גמיש כדי להביע את עצמם ולהתאים את עצמם לשיחה שיש בה סגנונות ודגשים שונים.
<i>לקיחת תור</i>
מסוגלים להשתמש בטכניקות פשוטות כדי להתחיל שיחה, לשמר ולסיים אותה בנושאים מוכרים ובעלי עניין אישי.
<i>התפתחות תימטית/מבנה רטורי</i>
מסוגלים לספר סיפור ולהשתמש במקדמי ארגון ובמילות קישור המצביעים על רצף. מסוגלים לפתח טיעון שניתן לעקוב אחריו ללא קושי רוב הזמן.
<i>לכידות וקישוריות</i>
מסוגלים לקשר בין משפטים ארוכים יותר באמצעות מילות קישור מגוונות ומתאימות להקשר.
<i>שטף</i>
מסוגלים להביע את עצמם כך שכן השיח מבין אותם, אף על פי שניכרים השהיות וניסוח מחדש.

סוף כיתות י"א/י"ב

פעילויות של הפקה דבורה

הפקה דבורה: מבט על
מסוגלים למסור תיאורים מפורטים ומפותחים תוך הדגשת נקודות משמעותיות ופרטים תומכים רלוונטיים. מסוגלים להפיק טקסט עיוני דבור ומפורט במגוון נושאים ובמגוון סוגות. מסוגלים להפיק טקסט טיעון דבור שלם המבוסס על מאגרי מידע.
<i>מונולוג רציף: תיאור חווייה</i>
מסוגלים להציע באופן שוטף נרטיב או תיאור כנקודות ברצף מסוגלים לדווח על אירועים בלתי צפויים, למשל, תאונת דרכים. מסוגלים לתאר בהרחבה עלילה של ספר וסרט ולהביע את התרשמותם. מסוגלים לתאר חלומות, תקוות ושאיפות. מסוגלים לתאר אירועים אמיתיים או דמיוניים. מסוגלים להביע רגשות שעלו בעקבות התנסויות ומצבים, לנמק ולהסביר אותם ואת המשמעות האישית בעקבות החווייה.
<i>מונולוג רציף: מסירת מידע</i>
מסוגלים למסור מידע מפורט באופן מהימן. מסוגלים להסביר את הנקודות העיקריות של רעיון או בעיה ברמת דיוק סבירה. מסוגלים למסור הנחיות מפורטות ומדוייקות לביצוע משימה. מסוגלים לדווח על אירועים חדשותיים באופן מלא ומהימן.
<i>מונולוג רציף: הצגת טיעון</i>
מסוגלים לפתח טיעון כך שניתן לעקוב אחריהם ללא קושי רוב הזמן. מסוגלים להצדיק את נקודת המבט שלהם בנושא מוכר באמצעות מתן סיבות אחדות. מסוגלים לבנות מהלך של טיעון מנומק: לפתח טיעון לוגי ברור, להרחיב ולבסס אותו תוך התייחסות להיבטים שונים ובאמצעות הוספת הסברים ודוגמאות רלוונטים. מסוגלים להסביר נקודות מבט לגבי סוגייה אקטואלית שנויה במחלוקת באמצעות ציון יתרונות וחסרונות.
<i>מסירת הודעות לציבור</i>
מסוגלים להודיע הודעות לידיעת הציבור לגבי התרחשות באופן בהיר, שוטף וספונטני. ניתן להבין את ההודעה ללא קושי או מאמץ מצד השומע.
<i>דיבור בפני קהל</i>
מסוגלים להציג פרזנטציה באופן בהיר כך שניתן לעקוב ללא קושי. הרעיונות העיקריים מפותחים בהרחבה. מסוגלים להשיב על שאלות באופן שוטף וספונטני בזמן הצגת הפרזנטציה או לאחריה.

אסטרטגיות של הפקה דבורה

<i>תכנון</i>
מסוגלים לתכנן את דבריהם באמצעות בחירת דרכי הבעה (רפרטואר לשוני וסמנטי) המתאימות למטרה, לסוגה ולנסיבות השיח.
<i>פיצוי על היעדר ידע לשוני וסמנטי</i>
מסוגלים להשתמש בהסברים ובהגדרות כאשר מילה אינה זכורה או אינה מוכרת להם.
<i>מעקב ותיקון</i>
מסוגלים להבחין בשגיאות שלהם ולתקן אותן. מסוגלים לשים לב לשגיאות חוזרות ולעשות מאמץ מודע לנטר אותן.

פעילויות של אינטראקציה דבורה

אינטראקציה דבורה: מבט על
מסוגלים להבין את פרטי השיחה גם כאשר השיחה מתקיימת בסביבה רועשת.
<i>הבנת בן השיח</i>
מסוגלים להבין דיבור טבעי של בן השיח בנושאים שונים ובנסיבות שיח מגוונות ללא מאמץ יתר.
<i>שיחה (חברתית/מוסדית)</i>
מסוגלים להשתתף באופן פעיל בשיחה ממושכת בנושאים מגוונים בהקשרים מוכרים, להעיר, להציג נקודת מבט באופן ברור, להעריך הצעות חלופיות, להציע השערות ולהגיב להשערות של אחרים. מסוגלים ליזום שיחה ולקדם אותה על ידי שאילת שאלות ספונטניות יחסית על אודות התנסויות ואירועים. מסוגלים להביע מחשבות ורגשות שונים כלפי אירועים וחוויות ולתאר את חשיבותם עבורם. מסוגלים להציג דעה/עמדה בנושאים ערכיים ותרבותיים (למשל, התנדבות, מוסיקה, סרטים).
<i>דיון פורמלי</i>
מסוגלים להשתתף באופן פעיל בדיון בנושאים מוכרים ושאינם מוכרים. מסוגלים לעקוב אחר דיון בנושאים מוכרים ושאינם מוכרים, ולהבין לעומק את כל הרעיונות העולים בדיון. מסוגלים להביע את דעתם, לבסס אותה, לבחון הצעות חלופיות, לשער השערות ולהגיב עליהן.
<i>שיתוף פעולה מכוון מטרה</i>
מסוגלים להבין הוראות מפורטות באופן מהימן. מסוגלים לעקוב אחר מה שנאמר, ובמידת הצורך לחזור על מה שנאמר כדי לוודא הבנה משותפת עם בני השיח. מסוגלים להביע דעות ותגובות בנוגע לפתרונות אפשריים או להמשיך ביצוע המשימה בליווי הסברים קצרים באופן שבני השיח יבינו. מסוגלים לקדם את תהליך ביצוע המשימה על-ידי צירופם של משתתפים אחרים (למשל, שיביעו את דעתם). מסוגלים להגדיר סוגיה או בעיה באופן בהיר, להעלות השערות לגבי גורמים או תוצאות ולשקול יתרונות וחסרונות של גישות שונות.
<i>קבלת מוצרים ושירותים</i>
מסוגלים להציג דרישות ולשאול שאלות מפורטות לגבי שירותים הנצרכים (למשל, מינוי לבריכה, השתתפות בחוגים). מסוגלים להסביר בעיה שהתעוררה ולהבהיר לנותן השירות שיש למצוא פשרה.
<i>חילופי מידע</i>
מסוגלים לקבל מידע מפורט ולמסור מידע מפורט באופן מהימן. מסוגלים לבקש הוראות מפורטות ולעקוב אחריהן.
<i>מראיין ומרואיין</i>
מסוגלים ליטול יוזמה, להרחיב ולפתח רעיונות עם עזרה מעטה מן המראיין במידת הצורך.
<i>תקשורת דיגיטלית</i>

מסוגלים להשתתף בשיחת טלפון או בשיחה מקוונת בזמן אמת למגוון צרכים אישיים ומקצועיים, ולבקש הבהרה במידת הצורך.

אסטרטגיות של אינטראקציה דבורה

<i>לקיחת תור</i>
מסוגלים להשתלב בשיחה באמצעות שימוש בביטוי מתאים המאפשר לקיחת תור. מסוגלים לפתוח שיחה, לקחת תור בזמן מתאים, לקדם את השיחה ולסיימה.
<i>שיתוף פעולה</i>
מסוגלים לחזור על חלק ממה שנאמר כדי לאשר הבנה הדדית ולקדם את פיתוח הרעיונות. מסוגלים להזמין אחרים להצטרף לשיחה/לדיון. מסוגלים לסכם את מה שנאמר עד לנקודה מסוימת בדיון כדי למקד את הטיעון.
<i>בקשת הבהרה</i>
מסוגלים לבקש מהמשתתפים הסבר ולשאול שאלות הבהרה כדי להבטיח הבנה של רעיונות מורכבים ומופשטים. מסוגלים לבקש מהמשתתפים פרטים נוספים והבהרות כדי לקדם את השיחה/הדיון.

כשירויות לשון תקשורתיות

בקיאות לשונית
<i>טווח אוצר מילים</i>
משתמשים באוצר מילים מגוון ועשיר (ניבים, פתגמים, צירופים, קולוקציות) כדי להביע את עצמם באמצעות מספר חלופות במידת הצורך.
<i>דיוק בדקדוק</i>
משתמשים באופן מדויק במבנים לשוניים מורכבים (במישור התחבירי ובמישור המורפולוגי). ייתכנו אי דיוקים קלים שאינם גורמים לאי הבנה. מפגינים שליטה טובה מאוד בסוגי משפט (פשוט, מחובר, מורכב). ייתכנו אי דיוקים קלים.
בקיאות פונולוגית
<i>הגייה (עיצורים ותנועות)</i>
מסוגלים להגות מילים (מוכרות ולא מוכרות) ומבנים (כגון: משקלי השם והפועל) באופן מובן ומדויק. הטעמה והנגנה (מאפיינים פרוסודיים)
מסוגלים לגוון את ההנגנה ולהשתמש בהטעמה נכונה כדי לדייק את המסר.
<i>התאמה סוציולינגוויסטית (חברתית-לשונית)</i>
מסוגלים להתבטא באופן ברור, מנומס ובביטחון במשלב פורמלי או בלתי פורמלי המתאים לנסיבות השיח.
מסוגלים להכיר ולפרש רמזים חברתיים-תרבותיים-לשוניים, ולהתאים את דבריהם לנסיבות השיח.
יכולות פרגמטיות
<i>גמישות</i>
מסוגלים להתאים את שפתם בנסיבות שיח שגרתיות פחות, מאתגרות ובלתי צפויות.
<i>לקיחת תור</i>
מסוגלים ליזום, לשמר ולסיים שיחה באופן הולם ולקחת תור באופן מושכל ואפקטיבי.
<i>התפתחות תימטית/מבנה רטורי</i>
מסוגלים להציג תיאור או נרטיב ברור ולהרחיבו באמצעות פרטים מתאימים.
מסוגלים להציג טיעון ולבססו באמצעות פרטים תומכים רלוונטיים: נימוקים, הסברים, ראיות ודוגמאות.
<i>לכידות וקישוריות</i>
מסוגלים להשתמש במגוון מילות קישור כדי לסמן יחסים בין רעיונות באופן ברור ומדויק.
<i>שטף</i>
מסוגלים להתמיד בדיבורם באופן מובן למרות השהיות לצורך בחירה של אוצר מילים ומבנים לשוניים מתאימים, במיוחד בהפקה חופשית וממושכת.
מסוגלים להשתתף באינטראקציה בדיבור שוטף וספונטני עם דוברי עברית ללא מאמץ מיוחד מצד בני השיח.

מקורות

- בלום-קולקה, ש' (2008). אוריינות ושפה דבורה-מה הקשר? **במכללה**, 20, עמ' 55-72.
- טננבאום, מ' (2014). שימור שפות בחברה לב לשונית. בתוך: ס' דוניצה-שמידט וע' ענבר-לוריא (עורכות), **סוגיות בהוראת שפות בישראל** (כרך א, עמ' 43-63). תל אביב: מכון מופ"ת.
- מנור, ר' (2016). סטודנטים ערבים בישראל כותבים בשפה שנייה – בעברית. **עברית בקוונה תחילה – קובץ אמרים מתוך הכינוס הבין-לאומי המקוון להוראת העברית כשפה נוספת לאוכלוסיות מגוונות בארץ ובעולם**. קלימן ש' (עורך). מכון מופ"ת. 80-96.
- מרום, ש' (2014). חשיבות השפה העברית לשילוב ולקידום האוכלוסייה הערבית בשוק התעסוקה. **גדיש**, 14, 120-146.
- שוהמי, א' (2014). מדיניות לשונית וצדק לשוני וחברתי בישראל. בתוך: ס' דוניצה-שמידט וע' ענבר-לוריא (עורכות), **סוגיות בהוראת שפות בישראל** (כרך א, עמ' 64-97). תל אביב: מכון מופ"ת.
- Council of Europe (2001). [Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment](https://www.coe.int/en/web/language-policy/home?e1_en.asp). Council of Europe. Accessed from: https://www.coe.int/en/web/language-policy/home?e1_en.asp
- Council of Europe (2020). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume with New Descriptors*. Council of Europe. Accessed from: <https://rm.coe.int/common-european-framework-of-reference-for-languages-learning-teaching/16809ea0d4>

נספח: רצף התקדמות לימוד עברית דבורה : תיאורי ביצוע

פעילויות של הפקה דבורה

סוף כיתה ב	סוף בית הספר היסודי	סוף חטיבת הביניים	סוף כיתה י"א/י"ב
הפקה דבורה: מבט על			
<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לתאר חווייה באמצעות שמות תואר בסיסיים. מסוגלים למסור מידע עובדתי על עצמם באמצעות שימוש באוצר מילים ובדקדוק המתאים לרמתם. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לתאר חווייה בנושא הקרוב לעולמם באמצעות שמות תואר מגוונים. מסוגלים למסור מידע עובדתי על אודות אנשים, מקומות ופעולות שגרתיות מחיי היום-יום באמצעות שימוש באוצר מילים ודקדוק המתאים לרמתם. מסוגלים להביע הסכמה או אי הסכמה בנושא הקרוב לעולמם ולנמקה. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לתאר בהרחבה חוויות אישיות ואירועים. מסוגלים להפיק טקסט עיוני דבור קצר במגוון סוגות (למשל, דיווח, השוואה, הוראות) מסוגלים להפיק טקסט עיוני דבור על כל רכיביו: טענה, נימוק, טענת נגד, הפרכה/קבלה חלקית, מסקנה/המלצה. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים למסור תיאורי ביצוע מפורטים ומפותחים, תוך הדגשת נקודות משמעותיות ופרטים תומכים רלוונטיים. מסוגלים להפיק טקסט עיוני דבור ומפורט במגוון נושאים ובמגוון סוגות. מסוגלים להפיק טקסט טיעון דבור שלם המבוסס על מאגרי מידע.
מונולוג רציף: תיאור חווייה			
<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לתאר את עצמם (שם, גיל, מקום מגורים), באמצעות שימוש במילים פשוטות ובמבעים נוסחתיים. יש אפשרות להתכונן מראש. מסוגלים להביע רגשות והרגשות באמצעות שמות תואר פשוטים כמו 'שמח', 'עייף' בליווי שפת גוף. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לתאר את עצמם בהרחבה, לתאר את בני משפחתם ולתאר תחביבים, דברים שאוהבים ולא אוהבים באמצעות משפטים פשוטים. מסוגלים לתאר פעולות שגרתיות מחיי היום-יום שלהם באמצעות משפטים פשוטים. מסוגלים לתאר חפצים ולהשוות ביניהם. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לתאר בהרחבה חוויות אישיות ואירועים (למשל, טיול, מסיבה, אירוע ספורט, יום שיא), אנשים, שגרות יום יומיות, דברים שאוהבים ולא אוהבים באמצעות שימוש במשפטים מלאים. מסוגלים לספר סיפור במבנה עלילתי שלם. מסוגלים להסיק מסקנות על סמך השוואה. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להציע באופן שוטף נרטיב או תיאור כנקודות ברצף. מסוגלים לדווח על אירועים בלתי צפויים, למשל, תאונת דרכים. מסוגלים לתאר בהרחבה עלילה של ספר וסרט ולהביע את התרשמותם. מסוגלים לתאר חלומות, תקוות ושאיפות. מסוגלים לתאר אירועים אמיתיים או דמיוניים. מסוגלים להביע רגשות שעלו בעקבות התנסויות ומצבים, לנמק ולהסביר אותם ואת המשמעות האישית בעקבות החווייה.
מונולוג רציף: מסירת מידע			
<ul style="list-style-type: none"> אין תיאורי ביצוע 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לענות על שאלות פשוטות על אודות משפחה וחברים באמצעות מילים בודדות, צירופי מילים ומשפטים. מסוגלים לבטא את העדפותיהם בנושאים הקרובים לעולמם באמצעות משפטים. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לתת הוראות פשוטות לחברים בכיתה כדי לבצע משימה. מסוגלים לנסח בקשות פשוטות כדי להשיג או לעשות דבר מה לשם ביצוע פעילויות יום-יומיות וכיתתיות. מסוגלים לתת הוראות/הנחיות כיצד להגיע ממקום למקום, באמצעות 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים למסור מידע מפורט באופן מהימן. מסוגלים להסביר את הנקודות העיקריות של רעיון או בעיה ברמת דיוק סבירה. מסוגלים למסור הנחיות מפורטות ומדוייקות לביצוע משימה.

סוף כיתה ב	סוף בית הספר היסודי	סוף חטיבת הביניים	סוף כיתה י"א/י"ב
	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לתאר מראה חיצוני של אדם, דמות, בעל חיים, צמחים, חפצים וכדומה במשפטים. מסוגלים לדווח על מזג האוויר. מסוגלים להסיק מסקנות פשוטות על אודות אנשים בתמונות (למשל, 'הוא שמח') באמצעות מילים בודדות, צירופי מילים ומשפטים. מסוגלים למסור שם מקצוע של אדם ולתארו באמצעות משפטים. מסוגלים לתאר חפץ או תמונה כאשר הם מראים לאחרים וזאת באמצעות שימוש במילים בודדות, בצירופי מילים ובמשפטים. מסוגלים לתאר את מיקומם של חפצים או אנשים. 	<ul style="list-style-type: none"> משפטים קצרים כמו 'פנה ימינה', 'סע ישר' בתוספת מילים לציון סדר פעולות כמו 'ראשון', 'לאחר מכן'. מסוגלים לדווח על אירועים חדשתיים לאחר הכנה מקדמת. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לדווח על אירועים חדשתיים באופן מלא ומחיימן.
מונולוג רציף : הצגת טיעון			
<p>אין תיאורי ביצוע</p>	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להביע הסכמה או אי הסכמה בנושא כלשהו ולנמקה בקצרה באמצעות תבניות לשון. יש אפשרות להתכונן מראש. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להביע את דעותיהם בנושאים הקשורים לחיי היום-יום ולנמקן. מסוגלים להציג טענה ולנמקה באופן קוהרנטי, מובנה ולוגי. יש אפשרות להתכונן מראש. מסוגלים להביע הסכמה או אי הסכמה לעמדתו של אחר, לנמק ולהצדיק את דעתו. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לפתח טיעון כך שניתן לעקוב אחריהם ללא קושי רוב הזמן. מסוגלים להצדיק את נקודת המבט שלהם בנושא מוכר באמצעות מתן סיבות אחדות. מסוגלים לבנות מהלך של טיעון מנומק: לפתח טיעון לוגי ברור, להרחיב ולבסס אותו תוך התייחסות להיבטים שונים ובאמצעות הוספת הסברים ודוגמאות רלוונטים. מסוגלים להסביר נקודות מבט לגבי סוגייה אקטואלית שנויה במחלוקת באמצעות ציון יתרונות וחסרונות.
מסירת הודעות לציבור			
<p>אין תיאורי ביצוע</p>	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים למסור הודעות קצרות וברורות לציבור לאחר שחזרו עליהן ותרגלו אותן. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להודיע הודעות קצרות לידיעת הציבור לגבי התרחשות באופן בהיר, שוטף וספונטני. ניתן להבין את ההודעה ללא קושי או מאמץ מצד השומע. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להודיע הודעות לידיעת הציבור לגבי התרחשות באופן בהיר, שוטף וספונטני. ניתן להבין את ההודעה ללא קושי או מאמץ מצד השומע.
דיבור בפני קהל			
<p>אין תיאורי ביצוע</p>	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים למסור מידע קצר לקהל, למשל, להציג את המשתתפים במשחק תפקידים. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להציג פרזנטציה קצרה שהתכוננו אליה מראש בנושאים מגוונים. מסוגלים להשיב על שאלות פשוטות בזמן הצגת הפרזנטציה או לאחריה. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להציג פרזנטציה באופן בהיר כך שניתן לעקוב ללא קושי. הרעיונות העיקריים מפותחים בהרחבה.

סוף כיתה י"א/י"ב	סוף חטיבת הביניים	סוף בית הספר היסודי	סוף כיתה ב	
<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להשיב על שאלות באופן שוטף וספונטני בזמן הצגת הפרזנטציה או לאחריה. 				

אסטרטגיות בהפקה שפה דבורה

סוף כיתה ב	סוף בית הספר היסודי	סוף חטיבת הביניים	סוף י"א/י"ב
<i>תכנון</i>			
אין תיאורי ביצוע	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לתכנן אפשרויות דרכי הבעה לפי הרפרטואר הלשוני והסמנטי שלהם ולתרגל אותם. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לתכנן ולשקול אפשרויות הבעה שונות על סמך הרפרטואר הלשוני והסמנטי שלהם בהתאם למטרה ולסוגה. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לתכנן את דבריהם באמצעות בחירת דרכי הבעה (רפרטואר לשוני וסמנטי) המתאימות למטרה, לסוגה ולנסיבות השיח.
פיצוי על היעדר ידע לשוני וסמנטי			
<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להצביע על דבר מה ולשאול מהו 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להשתמש במחוות גוף כדי להמחיש מילים פשוטות להבעת צורך אישי. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להשתמש במילה משדה סמנטי קרוב למושג שברצונם להביע ולבקש מילה מדויקת יותר. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להשתמש בהסברים ובהגדרות כאשר מילה אינה זכורה או אינה מוכרת להם.
<i>מעקב ותיקון</i>			
אין תיאורי ביצוע	אין תיאורי ביצוע	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לבקש אישור על שימוש נכון בשפה (רפרטואר לשוני וסמנטי). מסוגלים להתחיל מחדש תוך שימוש בדרך הבעה אחרת כאשר התקשורת נכשלת. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להבחין בשגיאות שלהם ולתקן אותן. מסוגלים לשים לב לשגיאות חוזרות ולעשות מאמץ מודע לנטר אותן.

פעילויות של אינטראקציה דבורה

סוף כיתה ב	סוף בית הספר היסודי	סוף חטיבת הביניים	סוף י"א/י"ב
אינטראקציה דבורה: מבט על			
<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לשאול שאלות ולענות על שאלות המתייחסות לעצמם ולשגרות יום יומיות, באמצעות שימוש במבטים נוסחאיים והסתמכות על מחוות כדי להבהיר את המידע. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להשתתף באינטראקציות מוגבלות (מבחינת לקיחת תור והיקף) כאשר התקשורת מערבת חזרות בקצב איטי וניסוח מחדש. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לעקוב אחר הדיבור של בן השיח. במידת הצורך יבקשו מבן השיח לחזור על מילה או כמה מילים. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להבין את פרטי השיחה גם כאשר השיחה מתקיימת בסביבה רועשת.
הבנת בן השיח			
<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להבין שאלות פשוטות הנוגעות אליהם באופן ישיר (למשל, שם, גיל, כתובת). מסוגלים להבין מידע אישי פשוט (למשל, שם, גיל, מקום מגורים) המוצג על-ידי אחרים. מסוגלים להבין מילים בסיסיות בנושאים מצומצמים (למשל, צבעים, בעלי חיים, ימות השבוע). 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להבין דיבור טבעי של בן השיח בנושאים מוכרים. מסוגלים להבין את בן השיח באופן המאפשר חילופי דברים ביניהם. במידת הצורך יוכלו לבקש מבן השיח לחזור על דבריו או לנסח אותם מחדש. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להבין דיבור טבעי של בן השיח בנושאים שונים ובנסיבות שיח מגוונות ללא מאמץ יתר. 	
שיחה (חברתית/מוסדית)			
<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להשתמש במילים וביטויים כמו 'כן', 'לא', 'סליחה', 'בבקשה', 'תודה', 'לא תודה'. מסוגלים לזהות מילות ברכה פשוטות בעת מפגש ובעת פרידה (כגון: 'שלום', 'בוקר טוב', 'להתראות'). 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להציג אנשים להשתמש בביטויים המתאימים בעת מפגש ובעת פרידה. מסוגלים לשאול לשלומם של אנשים. מסוגלים להגיב לידיעות ולאירועים אישיים. מסוגלים להזמין לאירועים ולהגיב להזמנה, להציע הצעות ולהשיב עליהן, לתת מחמאות ולהגיב עליהן, להתנצל ולקבל התנצלות. מסוגלים להשתתף בשיחה בנושאים למשל, ספורט, מזון ולבטא את העדפותיהם בנושאים אלה. מסוגלים להשתתף בשיחה שבה התכנים הם בעיקר מידעיים. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להשתתף בשיחה בנושאים מוכרים ללא הכנה מראש. מסוגלים לנהל שיחה גם אם השיחה אינה קולחת. מסוגלים להביע רגשות כמו הפתעה, שמחה, עצב, עניין או חוסר עניין ולהגיב עליהם. מסוגלים לברר את נקודות המבט והדעות של בן השיח בנושאים המעניינים אותם ולהגיב עליהן בנימוס. מסוגלים להבהיר את דעותיהם ואת תגובותיהם לפתרון בעיות או לפתרון שאלות פרקטיות כך שבן השיח יבין (למשל, 'לאן ללכת?', 'מה לעשות?', 'כיצד לארגן אירוע?'). מסוגלים להשוות בין חלופות כאשר דנים בשאלות, למשל, 'מה לעשות?', 'לאן ללכת?', 'מי או מה לבחור?'. ללכת?' 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להשתתף באופן פעיל בשיחה ממושכת בנושאים מגוונים בהקשרים מוכרים, להעיר, להציג נקודת מבט באופן ברור, להעריך הצעות חלופיות, להציע השערות ולהגיב להשערות של אחרים. מסוגלים ליזום שיחה ולקדם אותה על ידי שאילת שאלות ספונטניות יחסית על אודות התנסויות ואירועים. מסוגלים להביע מחשבות ורגשות שונים כלפי אירועים וחוויות ולתאר את חשיבותם עבורם. מסוגלים להציג דעה/עמדה בנושאים ערכיים ותרבותיים (למשל, התנדבות, מוסיקה, סרטים).

דיון פורמלי

סוף כיתה ב	סוף בית הספר היסודי	סוף חטיבת הביניים	סוף י"א/י"ב
<ul style="list-style-type: none"> • מסוגלים להשתתף באופן פעיל בדיון בנושאים מוכרים ושאינם מוכרים. • מסוגלים לעקוב אחר דיון בנושאים מוכרים ושאינם מוכרים, ולהבין לעומק את כל הרעיונות שעולים בדיון. • מסוגלים להביע את דעתם, לבסס אותה, לבחון הצעות חלופיות, לשער השערות ולהגיב עליהן. 	<ul style="list-style-type: none"> • מסוגלים להשתתף באופן פעיל בדיון בנושאים מוכרים שיש בהם חילופי מידע עובדתי או דיון בפתרון בעיות מעשיות. • מסוגלים לעקוב אחר הצגת טיעון ואחר מהלך דיון בנושאים מוכרים. במידת הצורך ניתנת הזדמנות להבהרה. 	<ul style="list-style-type: none"> • מסוגלים להשתתף באופן פעיל בדיון בנושאים מוכרים ושאינם מוכרים. • מסוגלים לעקוב אחר דיון בנושאים מוכרים ושאינם מוכרים, ולהבין לעומק את כל הרעיונות שעולים בדיון. • מסוגלים להביע את דעתם, לבסס אותה, לבחון הצעות חלופיות, לשער השערות ולהגיב עליהן. 	<ul style="list-style-type: none"> • מסוגלים להשתתף באופן פעיל בדיון בנושאים מוכרים ושאינם מוכרים. • מסוגלים לעקוב אחר דיון בנושאים מוכרים ושאינם מוכרים, ולהבין לעומק את כל הרעיונות שעולים בדיון. • מסוגלים להביע את דעתם, לבסס אותה, לבחון הצעות חלופיות, לשער השערות ולהגיב עליהן.
<i>שיתוף פעולה מכוון מטרה</i>			
<ul style="list-style-type: none"> • מסוגלים לבצע מטלות שגרתיות פשוטות בשיתוף פעולה עם בן השיח, ובמידת הצורך יש לבקש מבן השיח לחזור על דבריו או לנסח אותם מחדש. • מסוגלים לשוחח עם בן השיח על המשך המטלה תוך כדי ביצועה, כגון: לדון בשלבים הבאים, להציע הצעות ולהגיב להצעות. 	<ul style="list-style-type: none"> • מסוגלים לפעול לפי הוראות קצרות וממוקדות המתייחסות לזמן, למקום, לכמות וכדומה. • מסוגלים לבקש מאנשים דברים ולתת לאנשים דברים, למשל להכין את ההזמנות למסיבה, למסור את קוביית המשחק. 	<ul style="list-style-type: none"> • מסוגלים לקדם את תהליך ביצוע המשימה על-ידי צירופם של משתתפים אחרים (למשל, שיביעו את דעתם). • מסוגלים להגדיר סוגיה או בעיה באופן בהיר, להעלות השערות לגבי גורמים או תוצאות ולשקול יתרונות וחסרונות של גישות שונות. 	<ul style="list-style-type: none"> • מסוגלים להשתתף באופן פעיל בדיון בנושאים מוכרים ושאינם מוכרים. • מסוגלים לעקוב אחר דיון בנושאים מוכרים ושאינם מוכרים, ולהבין לעומק את כל הרעיונות שעולים בדיון. • מסוגלים להביע את דעתם, לבסס אותה, לבחון הצעות חלופיות, לשער השערות ולהגיב עליהן.
<i>קבלת מוצרים ושירותים</i>			
<ul style="list-style-type: none"> • מסוגלים להציג דרישות ולשאול שאלות מפורטות לגבי שירותים שנצרכים (למשל, מינוי לבריכה, השתתפות בחוגים). • מסוגלים להסביר בעיה שהתעוררה ולהבהיר לנותן השירות שיש למצוא פשרה. 	<ul style="list-style-type: none"> • מסוגלים לקיים אינטראקציה במצבים יום יומיים כדי להשיג מוצרים ושירותים. • מסוגלים לבקש הסבר לגבי הבדל בין שני מוצרים או יותר המשרתים את אותה מטרה, כדי לקבל החלטה. במידת הצורך לשאול שאלות. • מסוגלים להביע תלונה. • מסוגלים להביע שביעות רצון. 	<ul style="list-style-type: none"> • מסוגלים לבצע קניות פשוטות תוך כדי ציון מבוקשם ושאלת שאלות למשל, בעניין מחיר. • מסוגלים לברר מחיר של מוצרים/שירותים (למשל, כרטיסים לקולנוע). 	<ul style="list-style-type: none"> • מסוגלים להשתתף באופן פעיל בדיון בנושאים מוכרים ושאינם מוכרים. • מסוגלים לעקוב אחר דיון בנושאים מוכרים ושאינם מוכרים, ולהבין לעומק את כל הרעיונות שעולים בדיון. • מסוגלים להביע את דעתם, לבסס אותה, לבחון הצעות חלופיות, לשער השערות ולהגיב עליהן.
<i>חילופי מידע</i>			
<ul style="list-style-type: none"> • מסוגלים לשאול שאלות פשוטות לקבלת מידע, למשל 'מה זה?' 'איך קוראים לך?' 'איזה יום היום?' ולהבין תשובות בעלות מילה אחת או שתיים. 	<ul style="list-style-type: none"> • מסוגלים לשאול שאלות פשוטות לקבלת מידע, למשל 'מה זה?' 'איך קוראים לך?' 'איזה יום היום?' ולהבין תשובות בעלות מילה אחת או שתיים. 	<ul style="list-style-type: none"> • מסוגלים לשאול שאלות פשוטות לקבלת מידע, למשל 'מה זה?' 'איך קוראים לך?' 'איזה יום היום?' ולהבין תשובות בעלות מילה אחת או שתיים. 	<ul style="list-style-type: none"> • מסוגלים לשאול שאלות פשוטות לקבלת מידע, למשל 'מה זה?' 'איך קוראים לך?' 'איזה יום היום?' ולהבין תשובות בעלות מילה אחת או שתיים.

סוף כיתה ב	סוף בית הספר היסודי	סוף חטיבת הביניים	סוף י"א/י"ב
		פעילויות בשעות הפנאי ופעילויות שנעשו בעבר. <ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לתאר את הבעיה שלשמה הם פונים אל בעל מקצוע/מומחה למשל, רופא, ולהשיב לשאלותיו למשל 'מה כואב לך?' 	
<i>לראיין ולהתראיין</i>			
אין תיאורי ביצוע	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להשיב על שאלות ישירות ופשוטות על אודות פרטים אישיים במסגרת ריאיון. מסוגלים לתאר את הבעיה שלשמה פונים אל המומחה למשל, רופא, ולהשיב לשאלותיו למשל 'מה כואב לך?', אפשר באמצעות שימוש בשפת גוף. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לשאול שאלות ולהשיב על שאלות לגבי תוכניות וכוונות במסגרת ריאיון. מסוגלים לספק מידע קונקרטי הנדרש בריאיון. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים ליטול יוזמה, להרחיב ולפתח רעיונות עם עזרה מעטה מן המראיין במידת הצורך.
<i>תקשורת דיגיטלית</i>			
אין תיאורי ביצוע	אין תיאורי ביצוע	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להשתתף בשיחת טלפון או בשיחה מקוונת בזמן אמת עם אדם מוכר על נושא שתוכנו ידוע (למשל, זמני הגעה, תכנון מפגש). יש לבקש הבהרה במידת הצורך. מסוגלים להבין הודעה טלפונית או הודעה מקוונת (כגון: 'החוג מבוטל היום') ולאשר את פרטי ההודעה. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להשתתף בשיחת טלפון או בשיחה מקוונת בזמן אמת למגוון צרכים אישיים ומקצועיים ולבקש הבהרה במידת הצורך.

אסטרטגיות של אינטראקציה דבורה

סוף כיתה ב	סוף בית הספר היסודי	סוף חטיבת הביניים	סוף י"א/י"ב
<i>לקיחת תור</i>			
אין תיאורי ביצוע	אין תיאורי ביצוע	<ul style="list-style-type: none"> • מסוגלים להשתמש בטכניקות פשוטות כדי לפתוח, לקדם ולסיים שיחה פשוטה פנים-אל-פנים. 	<ul style="list-style-type: none"> • מסוגלים להשתלב בשיחה באמצעות שימוש בביטוי מתאים המאפשר לקחת תור. • מסוגלים לפתוח שיחה, לקחת תור בזמן המתאים, לקדם את השיחה ולסיימה.
<i>שיתוף פעולה</i>			
אין תיאורי ביצוע	אין תיאורי ביצוע	<ul style="list-style-type: none"> • מסוגלים להראות שהם עוקבים אחר השיחה (למשל, באמצעות הנהון, אמירת 'כן'). 	<ul style="list-style-type: none"> • מסוגלים לחזור על חלק ממה שנאמר כדי לאשר הבנה הדדית ולקדם את פיתוח הרעיונות. • מסוגלים להזמין אחרים להצטרף לשיחה/לדיון. • מסוגלים לסכם מה שנאמר עד לנקודה מסוימת בדיון כדי לסייע למקד את הטיעון.
<i>בקשת הבהרה</i>			
אין תיאורי ביצוע	<ul style="list-style-type: none"> • מסוגלים לסמן באמצעות מילים פשוטות, אינטונאציה ומחוות גוף שלא הבינו את הנאמר. 	<ul style="list-style-type: none"> • מסוגלים לבקש לחזור על הנאמר כאשר אינם מבינים. • מסוגלים לבקש הבהרה לגבי מילות מפתח או ביטויים שאינם מבינים. 	<ul style="list-style-type: none"> • מסוגלים לבקש מהמשתתפים הסבר ולשאול שאלות הבהרה כדי להבטיח הבנה של רעיונות מורכבים ומופשטים. • מסוגלים לבקש מהמשתתפים פרטים נוספים והבהרות כדי לקדם את השיחה/הדיון.

כשירויות לשון תקשורתיות

סוף כיתה ב	סוף בית הספר היסודי	סוף חטיבת הביניים	סוף י"א/י"ב
בקיאות לשונית			
<i>טווח אוצר מילים</i>			
<ul style="list-style-type: none"> משתמשים באוצר מילים בסיסי הקשור למצבים קונקרטיים. 	<ul style="list-style-type: none"> משתמשים באוצר מילים מספיק להביע צרכים תקשורתיים בסיסיים. משתמשים באוצר מילים מספיק לקבל מענה לצרכים בסיסיים. 	<ul style="list-style-type: none"> משתמשים באוצר מילים מספיק כדי להביע את עצמם ברוב הנושאים הקשורים לחיי יום-יום כמו משפחה, תחביבים, תחומי עניין ואקטואליה. במידת הצורך משתמשים בחלופות למילים ספציפיות. משתמשים ברפורטואר של אוצר מילים רחב המאפשר לדון בנושאים מוכרים. 	<ul style="list-style-type: none"> משתמשים באוצר מילים מגוון ועשיר (ניבים, פתגמים, צירופים, קולוקציות) כדי להביע את עצמם באמצעות מספר חלופות במידת הצורך.
דיוק בדקדוק			
<ul style="list-style-type: none"> אין תיאורי ביצוע 	<ul style="list-style-type: none"> משתמשים במבנים לשוניים פשוטים (במישור התחבירי ובמישור המורפולוגי). 	<ul style="list-style-type: none"> משתמשים נכון במבנים לשוניים (במישור התחבירי ובמישור המורפולוגי). ייתכנו שגיאות בסיסיות החוזרות על עצמן או שגיאות שמקורן בהשפעת הערבית, למרות זאת דבריהם ברורים. 	<ul style="list-style-type: none"> משתמשים באופן מדויק במבנים לשוניים מורכבים (במישור התחבירי ובמישור המורפולוגי). ייתכנו אי דיוקים קלים שאינם גורמים לאי הבנה. מפגינים שליטה טובה מאוד בסוגי משפט (פשוט, מחובר, מורכב). ייתכנו אי דיוקים קלים.
בקיאות פונולוגיות			
<i>הגייה (עיצורים ותנועות)</i>			
<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להפיק צלילים של מילים שנאמרו ולחזור עליהם. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להגות מילים באופן מובן בנושאים יום יומיים ומוכרים. ייתכנו אי דיוקים בהגייה (למשל, חילופי ב,פ, ג/ק). 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להגות מילים באופן מובן ומדויק, ייתכנו אי דיוקים במילים ובמבנים לא מוכרים (למשל, משקלי השם והפועל). 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להגות מילים (מוכרות ולא מוכרות) ומבנים (למשל, משקלי השם והפועל) באופן מובן ומדויק.
הטעמה והנגנה (מאפיינים פרוסודיים)			
<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לחקות את ההטעמה וההנגנה של מילים שנאמרו. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להשתמש בהטעמה ובהנגנה של מילים, צירופי מילים ומשפטים בהתאם להקשר ובאופן מובן. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להשתמש בהטעמה ובהנגנה של אוצר מילים רחב, צירופי מילים ומשפטים בהתאם להקשר ובאופן מדויק. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לגוון את ההנגנה ולהשתמש בהטעמה נכונה כדי לדייק את המסר.
התאמה סוציולינגוויסטי (חברתית-לשונית)			
<ul style="list-style-type: none"> אין תיאורי ביצוע 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לנהל מפגשים חברתיים, ולהשתמש בשפה מנומסת. מסוגלים להזמין, להציע, לבקש סליחה ולהגיב להזמנות, הצעות, התנצלויות וכדומה. 	<ul style="list-style-type: none"> מודעים להבדלים משמעותיים של מנהגים, עמדות, ערכים ואמונות של קהילות ותרבויות שונות ומזהים סימנים להבדלים אלה. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להתבטא באופן ברור, מנומס ובביטחון במשלב פורמלי או בלתי פורמלי המתאים לנסיבות השיח. מסוגלים להכיר ולפרש רמזים חברתיים-תרבותיים-לשוניים, ולהתאים את דבריהם לנסיבות השיח.

סוף כיתה ב	סוף בית הספר היסודי	סוף חטיבת הביניים	סוף י"א/י"ב
יכולת פרגמטית			
<i>גמישות</i>			
אין תיאורי ביצוע	אין תיאורי ביצוע	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להשתמש במגוון מבעים באופן גמיש כדי להביע את עצמם ולהתאים את עצמם לשיחה שיש בה סגנונות ודגשים שונים. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להתאים את שפתם בנסיבות שיח שגרתיות פחות, מאתגרות ובלתי צפויות. מסוגלים לנסח מחדש את דבריהם כדי להסביר רעיון ולחדדו.
לקיחת תור			
אין תיאורי ביצוע	אין תיאורי ביצוע	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להשתמש בטכניקות פשוטות כדי להתחיל שיחה, לשמר ולסיים אותה בנושאים מוכרים ובעלי עניין אישי. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לזום, לשמר ולסיים שיחה באופן הולם ולקחת תור באופן מושכל ואפקטיבי.
התפתחות תימטית / מבנה רטורי			
אין תיאורי ביצוע	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לספר סיפור או לתאר דבר מה בנקודות. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לספר סיפור ולהשתמש במקדמי ארגון ובמילות קישור המצביעים על רצף. מסוגלים לפתח טיעון שניתן לעקוב אחריו ללא קושי רוב הזמן. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להציג תיאור או נרטיב ברור ולהרחיבו באמצעות פרטים מתאימים. מסוגלים להציג טיעון ולבססו באמצעות פרטים תומכים רלוונטיים: נימוקים, הסברים, ראיות ודוגמאות.
לכידות וקישוריות			
אין תיאורי ביצוע	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לקשר בין מילים ובין משפטים באמצעות שימוש במילות קישור בסיסיות (למשל, ו"ו חיבור, אבל, לכן). 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים לקשר בין משפטים יותר באמצעות מילות קישור מגוונות ומתאימות להקשר. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להשתמש במגוון מילות קישור כדי לסמן יחסים בין רעיונות באופן ברור ומדויק.
שטף			
אין תיאורי ביצוע	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להפיק מבעים מוכרים, לעיתים להשהות את הדיבור כדי לחפש מילים מתאימות וכדי להגות מילים מוכרות פחות. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להביע את עצמם באופן שמוכן על-ידי בן השיח, אף על פי שניכרים השהיות וניסוח מחדש. 	<ul style="list-style-type: none"> מסוגלים להתמיד בדיבורם באופן מובן למרות השהיות לצורך בחירה של אוצר מילים ומבנים לשוניים מתאימים, במיוחד בהפקה חופשית וממושכת. מסוגלים להשתתף באינטראקציה בדיבור שוטף וספונטני עם דוברי עברית ללא מאמץ מיוחד מצד בני השיח.